

Aan het College van B&W

Postbus 9100

2300 PC Leiden

Digitaal en in print toegezonden

Betreft: Beleidskader Sport en Gezondheid 2019-2023

Zaak Z/19/1362522

Leiden, 20 april 2019

Geacht College,

Graag bied ik u hierbij mijn zienswijze aan bij de notitie 'Samen maken we de stad gezond en actief'.

De rol van de gemeente

In de beleidsnotitie 'Samen maken we de stad gezond en actief' staan veel behartenswaardige zaken over een gezonde levensstijl, over bewegen en over het belang van gezond consumeren van voedsel en drinken. De gemeente ziet voor zichzelf een taak een gezonde leefstijl van de bewoners te bevorderen. Ouders en ouderen moeten het goede voorbeeld geven en de gemeente biedt waar nodig hulp, advies en ondersteuning. De gemeente zorgt ook voor faciliteiten aan burgers, individueel en in groeps- en verenigingsverband. De vraag is natuurlijk wat de gemeentelijke overheid meer kan doen dan een bepaald gedrag of patroon stimuleren. De andere vraag is wat er nog meer moet gebeuren aan het stimuleren van beweging dan er nu al gebeurt. De gemeente heeft juist op 18 april laten weten dat een aanzienlijk deel van de Leidse bevolking aan beweging doet. Als 75 procent naar 100 moet is dat niet al te ambitieus?

Dat de mogelijkheden voor de gemeentelijke overheid beperkt zijn wordt in paragraaf 1.3 overigens met zoveel woorden gezegd: gezondheid is het vermogen van mensen om eigen regie te voeren en om te gaan met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen. Dat is nogal wat! Je kunt als overheid hopen dat mensen aangemoedigd worden meer te letten op de risico's van een ongezonde manier van leven, dat er door de mensen waar het om gaat en hun omgeving geluisterd wordt, maar verder.....? Het is toch altijd een eigen verantwoordelijkheid die bijdraagt aan het vermogen de regie zelf in handen te houden of te nemen. Liberaler kan het niet gezegd worden. Maar de beleidsnotitie wil de burgers bijna dwingen in beweging te komen. Met alleen goede intenties en open deuren kom je er echter niet. Op welke wijze de gemeente de uitkomsten van het beleid en de inzet van instellingen toetst is echter niet duidelijk. Maar dat geldt ook voor de uitwerking van dit raamwerk voor de komende vier jaar in concrete daden.

Actief Ingrijpen of alleen aanmoedigen

Wil de gemeente bepaalde zaken die schadelijk of nadelig zijn voor lichaam en geest weren of zelfs verbieden? Ik lees het nergens; er is hooguit sprake van ontmoedigen aan de ene kant en stimuleren tot ander gedrag aan de andere kant. Wat dat betreft komt de notitie niet verder dan aanzetten tot en het uitspreken van – overigens prijzenswaardige - intenties. Maar waarom niet wat concreter? Zou de gemeente ook handelend willen optreden. Wil de gemeente op hoogtijdagen als Koningsdag, de Lakenfeesten en 3 oktober het aantal verkooppunten van minder gezonde voedingsmiddelen en

bv. bier aanzienlijk terugbrengen of zelfs uit bepaalde stadsdelen of straten weren? Evenementen moeten aangemeld worden en aan de toewijzing van een vergunning zouden voorwaarden kunnen worden verbonden, zoals dat nu al geldt voor de toegestane – nog veel te krachtige - geluidsterkte van de muziek. Gaat de gemeente zich ook actief hiervoor inzetten. Worden binnenkort ambassadeurs ingezet die met flyers de bezoekers van festiviteiten gaan aanspreken op hun consumptief gedrag? Worden tijdens de nieuwjaarsreceptie van de gemeente alcoholische dranken geweerd zoals tot mijn tevredenheid ook het roken bij de meeste activiteiten in de stad niet is toegestaan? Worden cateraars aangesproken op hun verantwoordelijkheid om uitsluitend gezond te werken?

Het staat niet met zoveel woorden in de beleidsnotitie maar een aanmoediging tot gezond leven vraagt soms om krachtige en onconventionele maatregelen. Want, zegt de notitie, de gemeente wil een gezonde en actieve levensstijl aanmoedigen waarbij volwassenen een voorbeeldfunctie hebben voor de jeugd. Naast verantwoord omgaan met genotmiddelen als roken, drinken en drugs wijdt de notitie veel aandacht aan gezond eten. Het gewicht van ieder mens moet goed in de gaten worden gehouden. In een afzonderlijk kadertje wordt 'Het zoete land' genoemd, als goed voorbeeld van het zelf kweken van gezond voedsel en het geven van advies en voorlichting. Te verwachten zou zijn dat de gemeente concrete plannen heeft om dit soort particuliere activiteiten te stimuleren. Het tegendeel is het geval: in de beleidsnotitie is geen enkel teken daarvan te vinden. Maar andere stukken van de gemeente doen vrezen dat Het Zoete Land het moet gaan afleggen tegen plannen om de hockeyclub Roomburg te faciliteren.

Wijk sportparken voor mensen met 'beperkte gezondheidsvaardigheden'.

De beleidsnotitie gaat over sport en gezondheid. Gezond leven wordt als het erop aankomt vooral geplaatst in het kader van bewegen, in de notitie toch vooral aangeduid met de term 'sporten'. Kennelijk moet het teveel aan eten en drinken gecompenseerd worden door maatregelen die bewegen stimuleren. Voor zover er drempels bestaan om in beweging te komen moeten deze weggenomen worden en vooral in de wijken waar veel mensen wonen met wat genoemd wordt 'beperkte gezondheidsvaardigheden'. Wat dat precies zijn staat er echter niet en wordt dus aan de fantasie overgelaten. In hoofdstuk 2.1 lees ik dat deze categorie mensen vooral woont in Leiden Noord en Slaagwijk. Op die delen van de stad moet de aanpak zich richten, zegt de notitie. Een van de meest concrete maatregelen om mensen gelegenheid te geven tot bewegen, een wijk sportpark, wordt voorzien in de Professoren- en burgemeesterswijk. Dat bevestigt mijn vermoeden en vrees dat dit gebied inderdaad ook een verzamelgebied is geworden van mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden. Op dit gebied een probleemwijk dus. Maar een onderbouwing hiervan is nergens te vinden, trouwens ook niet van de situatie in andere wijken.

De fysieke omgeving moet uitnodigen tot sporten, spelen en bewegen. (1.6). Die omgeving moet daar geschikt voor gemaakt worden. In 2.4 staat 'of mensen nu sporten om het sporten (als doel) of sporten voor de verbetering van de gezondheid (als middel), wat de reden ook is, we willen zoveel mogelijk Leidenaars aan het sporten en bewegen krijgen en houden'. De hele openbare ruimte is wat de gemeente betreft potentiële speel- en beweegruiimte, voor iedereen, jong en oud. De speel- en beweegruiimte bestaat volgens de notitie uit kwalitatief hoogwaardig groen, gezond, veilig, avontuurlijk en schoon. Als dit inderdaad de ambitie van de gemeente is verwacht ik concrete stappen om de verstening in de openbare ruimte tegen te gaan. Mag ik daarom concrete plannen zien om de parkeervoorzieningen voor auto's aanzienlijk terug te brengen of bij voorbeeld autovrije zondagen te introduceren in delen van de stad waar dan een keer alle ruimte wordt geboden aan speel- en beweegruiimte voor iedereen, jong en oud?

Het is overigens niet geheel duidelijk in de notitie hoe we het begrip bewegen moeten zien. In 2.4 staat dat fietsroutes moeten worden gestimuleerd. Maar of er ook wandelroutes moeten zijn staat nergens. Maar er zijn toch ook Leidenaars voor wie 'gewoon' een wandelingetje maken – al of niet met hond – heel goed zou zijn, zonder dat we deze activiteit met sporten zouden willen aanduiden. Hoeveel ouderen of mensen met toenemende fysieke ongemakken smachten niet naar plaatsen waar onbeperkt en in eigen tempo gewandeld kan worden, ook omdat de huisarts dat belangrijk vindt voor mensen die zo gezond mogelijk oud willen worden. Is het ook de intentie bewegen met dit doel te stimuleren? Niet om kilometers te maken maar gewoon omdat wandelen in een rustige omgeving goed kan zijn voor lichaam en geest. Dus zou ik zeggen: waar zijn de concrete plannen om stiltegebieden te realiseren?

Vooraf reuring

In de beleidsnotitie wordt vervolgens beklemtoond dat de gemeente vooral gaat inzetten op (3.2) het ontwikkelen van wijkspportparken waar het van vroeg tot laat bruist van activiteiten, waar buurtbewoners elkaar ontmoeten en waar sporters en sportverenigingen floreren. De inzet van de gemeente concentreert zich dan vooral op wat genoemd worden multifunctionele, eigentijdse en open wijkspportparken. Rust en stilte als factoren die de gezondheid ook positief kunnen beïnvloeden komen in de beleidsnotitie echter niet voor en zijn in de voorziene wijkspportparken ver te zoeken dus. Reuring, daar gaat het om! Wie daar niet van houdt moet dan ook daar wegblijven, hoe sterk de druk ook is om vooral te bewegen. Vooruitlopend op de discussie over het Roomburgerpark: het ging de initiatiefnemers voor een nieuwe inrichting primair om uitbreiding van hockeyvelden en secundair om reuring. Kennelijk is dat laatste ook de visie van de gemeente op het karakter van een wijkspportpark.

Wat de ruimtelijke planning betreft worden drie gebieden genoemd waar deze wijkspportparken – met reuring en al - tot stand moeten komen. Als motief voor de keuze van Roomburg, Mors en Noord worden dan genoemd de groeiende ruimtebehoefte voor hockey en rugby. Doelstelling van het beleid is meer reuring op het sportpark te bewerkstelligen en meer Leidenaars te laten sporten en bewegen. Wie en wat er vervolgens gebruik mag maken – en ik denk ook op welke momenten - van de wijkspportparken is onderwerp van een nog te ontwikkelen tarievenstelsel. Maar als er meer behoefte is aan ruimte voor hockey en rugby: waarom niet gezocht naar uitbreiding naar de sportterreinen waarover in dezelfde beleidsvisie staat dat er een teveel is aan voetbalvelden. Er zijn toch genoeg alternatieven voor de hockeysport of is dat niet onderzocht omdat de uitkomsten vooraf al bepaald waren?

Roomburgerpark

Tijd om specifiek aandacht te besteden aan de plannen voor een van de genoemde wijkspportparken, het Roomburgerpark. Hoog tijd, want in de beleidsnotitie wordt er kennelijk vanuit gegaan dat het ontwikkelen van dit wijkspportpark al een feit is. Dat er nog een haalbaarheidsonderzoek plaatsvindt wordt overigens wel gemeld maar de uitkomst is bij de opstellers kennelijk al bekend en met open armen ontvangen. Er is alle aanleiding hier scherp tegen te protesteren, vooral door wijkbewoners die juist hechten aan het voortbestaan van het Roomburgerpark in de huidige vorm en goede gronden hadden en hebben dat de gemeenteraad hen daarin ondersteunde. Aan de bewoners van de wijk is nooit gevraagd of er behoefte is aan uitbreiding met hockeyvelden en een park met reuring. Het ongenoegen hierover komt tot uitdrukking in een petitie van de Vrienden van het Roomburgerpark. Het wordt een wijkspportpark worden waarover de wijk niet serieus mocht meepraten.

Haalbaarheidsonderzoek

Er is een ontwerp van een haalbaarheidsrapport maar uitgerekend de vertegenwoordigers van de omgeving en de wijk hebben hun onvrede geuit over de gang van zaken. Kennelijk hebben de opstellers vooral rekening gehouden of moeten houden met een of meer van de andere belanghebbenden, nl. de hockeyclub Roomburg. Vooral de hockeyclub laat niet na de eigen belangen voorop te stellen en de gemeente deelt kennelijk die opvattingen die bij deze vereniging leven.

Het betreffende gebied heeft voor zover ik - al 34 jaar in de directe nabijheid woonachtig – weet altijd een aantal los van elkaar staande delen gehad: het sportgedeelte met de tennisbanen en dat met de hockeyvelden en daarnaast het vrij toegankelijke parkgedeelte, ingeklemd tussen de flat aan het Van Vollenhovenplein, de Van Vollenhovenkade en de genoemde sportaccommodatie.

Aanleiding voor het in de beleidsnotitie genoemde haalbaarheidsonderzoek was de vraag van de hockeyvereniging om uitbreiding van het aantal velden. De hockeyvereniging had al eerder met een aantal partners een plan voor een nieuwe inrichting van het Roomburgerpark gepresenteerd waarin de naam *Leisurepark* werd genoemd. Het zou een grootschalig project moeten worden voor ontspanning en vermaak. De gemeenteraad zag niets in dat grootschalige plan en bevestigde de unanieme raadsuitspraak dat er geen sprake kon zijn van enige aantasting van het groene gedeelte van het park. Het woord wijk sportpark was – volgens mij – nog niet aan de orde. Net zo min als de hockeyvereniging de meest nabije omwonenden ooit bij het plan had betrokken. Uit de pers moest je vernemen dat de woonomgeving ingrijpend zou worden aangepakt, althans als het aan de hockeyvereniging lag. De particuliere tuinen tussen diverse appartementengebouwen in de omgeving worden voor het gemak maar in beslag genomen.

Nauwelijks een jaar later besloot een meerderheid in de raad – ondanks alles – toch een opening te maken naar de wensen van de hockeyvereniging en opdracht te geven een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren. Een concept rapport is verschenen. Ik kan de beleidsnotitie niet anders lezen dan een naar de prullenmand verwijzen van het concept-rapport. Omdat wachten toch een hele kunst is heeft de hockeyvereniging inmiddels een plan gemaakt voor een totale herinrichting van het Roomburgerpark, en er ook een naam aan gegeven *Nieuw Roomburg*. Er is zelfs een website voor gemaakt die precies weergeeft dat het Leisurepark nog maar een proeve was. De mooie gedachten buitelen over elkaar heen: meer hockeyvelden, en passant worden Van Vollenhovenkade en Oppenheimstraat tot en met het Trigonterrein tot deel van het wijk sportpark gerekend, een ondergrondse parkeergarage bereikbaar vanaf de Kanaalweg moet een oplossing bieden voor de mogelijke parkeeroverlast, desnoods moet er een ondergrondse verbinding komen naar de Oppenheimstraat en een gezamenlijke accommodatie voor sport en andere maatschappelijke activiteiten – ook op tekening te zien – torent hoog uit boven het gebied en moet eventueel ook als theater kunnen dienen. Kortom het leisurepark in een nieuw jasje. Dat mijn plantsoentje voor de deur zelfs op de tekeningen als Park voorkomt is mooi, ware het niet dat de naam Meijerskade niet goed gespeld is. Het plan gaat veel verder dan het haalbaarheidsonderzoek, dat 'slechts' uitbreiding met een hockeyveld en een parkeerterrein toestaat in het Roomburgerpark en een extra hockeyveld in het gebied waar nu Het Zoete Land gevestigd is. Hoewel de opstellers van het plan mooie woorden wijden aan het behoud van natuurlijk groen is het overduidelijk dat de schaal zodanig is dat kunstgras, gravel, steen en beton zullen overheersen, doorkruist door bosschages en wandelpaden. Wie werkelijk denkt dat de toegang tot hockeyvelden en tennisbanen onbelemmerd mogelijk is moet wel heel erg naïef zijn. Een duidelijke aanslag op het nog beschikbare openbaar groen en een regelrechte aanslag op het voortbestaan van Het Zoete Land, waar de beleidsnotitie nog aardige woorden aan besteed.

Wat gaat er nu echt gebeuren

Natuurlijk zijn de opstellers van de beleidsnotitie niet aan te spreken op de luchtfietserij van de hockeyclub, maar de gemeente heeft deze ontwikkeling zelf over zich afgeroepen. Terug dus naar de beleidsnotitie. Want hoe moeten we dat nu lezen? Een wijk sportpark in het Roomburgerpark: een gebied met reuring of een gebied voor ontspanning met behoud van een gezonde natuurlijke omgeving? De beleidsnotitie lijkt te tenderen naar het eerste. Wie enige rust wil vinden moet het gewoon buiten de wijk zoeken, dat is duidelijk. Bovendien staat in dezelfde beleidsnotitie dat tennisbanen het hele jaar door gebruikt moeten kunnen worden, en van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat in gebruik zijn. De bewoners van de flat aan het Van Vollenhovenplein zullen er erg blij mee zijn als het Roomburgerpark ook hierdoor tot laat in de avond verlicht zal zijn. Geluid en licht, dat is de toekomst van het Roomburgerpark!

Over de betekenis van het Roomburgerpark voor natuur en ontspanning is natuurlijk veel meer te zeggen maar laat ik in dit kader nu onbesproken.

Gelopen race

En toen. Mijn brief is gemaakt als reactie op uw notitie Beleidskader Sport en gezondheid 2019-2023. Op de ochtend dat ik de laatste woorden typ zie ik een artikel in het Leidsch Dagblad waarin uw conclusies staan dat het Roomburgerpark aangepakt wordt, vooral ten voordele van de hockeyvereniging. De notitie Beleidskader moet nog in de Raad behandeld worden maar met de uitvoering van het concrete voornemen wijk sportpark Roomburg is al begonnen. Einde van het laatste stukje openbaar groen in de wijk. De zo kwetsbare bewoners van de wijk wordt hun ruimte voor rust en bewegen ontnomen. Duidelijker kunt u niet maken dat welke inbreng van wijkbewoners maar ook van de gemeenteraad bij de behandeling van het haalbaarheidsonderzoek voor u zonder enige betekenis is. De conclusie stond al in de kadernotitie Sport en Gezondheid.

De behandeling van het haalbaarheidsonderzoek in de gemeenteraad wordt nu al belast door uw besluit dat het aantasten van het Roomburgerpark voor u een gegeven is.

Met vriendelijke groet,

Ad van der Waals

Meijerskade 14

2313 EG Leiden

